

Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine Kostivere Koolis

Sisukord

1. Üldpõhimõtted.....	3
2. Töökorraldus	3
3. Kostivere Kooli õpilase õppe korraldamine	5
3.1. I Tasand.....	5
3.2. II Tasand.....	7
3.3. III Tasand	9
4. Lõppsätted.....	9

1. Üldpõhimõtted

Kostivere Kool ja kooli tugisüsteem panustab kõik, et kvaliteetne üldharidus oleks „võrdväärselt kättesaadav kõigile isikutele, sõltumata nende sotsiaalsest ja majanduslikust taustast, rahvusest, soost, elukohast või hariduslikust erivajadusest“ (PGS § 6 lg 1).

Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilane on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed suhtlusvahendid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas (PGS §46 lg 1).

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadusega õpilane elukohajärgses üldharidus koolis, seal kehtestatud õppekava alusel.

Põhirõhk on õppe individualiseerimisel ja diferentseerimisel, kus õpilane jääb aktiivseks osalejaks nii huvitegevuses kui õppeprotsessis ja saab sobiva pingutustasemega õppida. Vastavalt vajadusele tehakse muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestvuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas, õppevahendites, õpperuumides, suhtluskeeles, taotletavates õpitulemustes, klassiga töötamiseks koostatud töökavas jne.

2. Töökorraldus

Tugimeeskonna põhiliikmete koosseisu kinnitab direktor käskkirjaga. HEV koordinaator määratakse iga juhtumi ja õpilase puhul individuaalselt direktori käskkirjaga.

Tugimeeskonda kuuluvad põhiliikmetena:

- eripedagoog,
- sotsiaalpedagoog,
- logopeed,
- nõustaja/pereterapeut/kunstiterapeut,

- haridusliku erivajadusega õppe koordinaator.

Vajadusel kaasatakse teisi liikmeid, kes ei kuulu põhikoosseisu (direktor, õppejuht, klassijuhataja, aineõpetajad, lapsevanemad, õpilane, lastekaitse spetsialist, noorsoopolitsei jne.).

Eripedagoog

Õpilastega toimuvad nii individuaal- kui ka rühmatunnid, kus tulenevalt lapse vajadusest tegeldakse taju-, tähelepanu-, mälu-, mõtlemis- ja keskendumisprotsessidega, mille eesmärgiks on omandada paremini erinevate õppeainete sisu. Olulise tööloigu hõlmab ka lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamine ning sõnavaraline töö. Eripedagoog aitab kujundada iseseisvust, enesekontrolli ja õpioskusi.

Eripedagoog nõustab lapsevanemaid ja õpetajaid. Koos püütakse leida haridusliku erivajadusega õpilaste probleemidele lahendusi ning neid rakendada.

Sotsiaalpedagoog

Sotsiaalpedagoog tegeleb peamiselt kooliprobleemide ennetamise ja lahendamise, õpilaste, lapsevanemate ning õpetajate nõustamisega sotsiaalses keskkonnas, koolikohustuse ja kodukorra täitmise eirajatega, käitumis- ja kohanemiskäitumise probleemidega õpilastega ja nende lähikonnaga, vägivalga ja sotsiaalse tõrjutuse probleemidega. Kui õpilasel on õpiraskused ja ta ei tule õppimisega iseseisvalt toime, siis koostöös sotsiaalpedagoogiga toimub õpiabi.

Logopeed

Logopeed tegeleb õpilaste kirjaliku kõne korrektsiooniga (õigekiri), võimalusel ka suulise kõnega. Vajadusel konsulteerib lapsevanemaid ja õpetajaid.

Nõustaja/pereterapeut/kunstiterapeut/superviisor

Psühhoteraapiline töö laste heaolu toetamiseks süsteemset kunstiteraapilist meetodit rakendades (emotsionaalne, sotsiaalne, kognitiivne heaolu); hariduslike erivajaduste kaardistamine kunstipõhiste meetoditega; vanematele suunatud psühhoedukatiivne tegevus; õpetajate konsulteerimine hariduslike erivajadustega õpilaste kaardistamisel, hariduslike eripärade selgitamisel ja sekkumiste kavandamisel; järjepidev sisuline koostöö teiste kooli HEV spetsialistidega; hariduslike erivajadustega õpilaste ja nende vanemate suunamine (vajadusel) teiste

spetsialistide (lastepsühhiaater, kliiniline psühholoog, jms) konsultatsioonidele. Lühikoolitused õpetajatele lapse heaolu valdkondadest ja komponentidest.

HEV koordinaator

HEV koordinaator hoiab koos haridusliku erivajadusega lapse dokumentatsiooni. Vastavalt vajadusele viib kokku aine- ja klassiõpetajad tugimeeskonnaga. Vastutab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmise eest, vastutab individuaalse õppekava ja ainekavade õigeaegse esitamise eest. Teeb koostööd kooli tugimeeskonna liikmetega, vajadusel kutsub kokku tugimeeskonna põhiliikmed. Jälgib, et tugimeeskonna poolt etteantud oleks korraldatud.

3. Kostivere Kooli õpilase õppe korraldamine

Õppe korraldamine Kostivere Koolis toimub kolmel tasandil, kus I tasand hõlmab kõiki õpilasi, II tasand hõlmab kooli tugimeeskonna poolt kaardistatud õpilasi ja III tasand hõlmab õpilasi pärast täiendavaid uuringuid väljaspool haridusasutust.

3.1. I Tasand

Esimesel tasandil hõlmavad tegevused kõiki õpilasi. Arengut jälgitakse ja kirjeldatakse rühma- või klassitöö tingimustes, kus vastavalt vajadusele õpetaja diferentseerib ja individualiseerib õpetust ning nõustab ja juhendab lapsevanemat.

Eelkoolirühm

Eelkooli programmis on aluseks võetud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava eeldatavad tulemused. Erinevate materjalide abil valmistatakse last ette ja samas hinnatakse lapse koolivalmidust. Läbi selle kaardistatakse lapse tugevad küljed ja arendamist vajavad küljed võrreldes rühmakaaslastega. Kevadel, eelkooli lõpu poole, viiakse läbi erinevad koolivalmiduse materjalidega tunnid, mis näitavad tulevase 1. klassi õpilase oskusi, teadmisi ja taset. Materjalide puhul on aluseks võetud koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. Kooli eripedagoog viib läbi individuaaltunde, kus kasutatakse koolieeliku vaimse arengu hindamist J. Strebeleva järgi. Lähtuvalt sellest otsustatakse koos lapsevanemaga, kas on vajadust koheselt rakendada tugiteenust(seid) (pikapäevaryhm, õpiabirühm, psühholoog/terapeut, eripedagoog, logopeed). Samuti on õpilaste jälgimisel ja tugiteenusele suunamisel aluseks koolivalmiduse kaart.

Kui laps astub kooli nõustamiskomisjoni otsusega, tuleb eelnevalt kokku kutsuda kooli tugimeeskonna põhiliikmed, lapsevanemad ja laps, et otsustada ja leida

parimad võimalused arenguks, arvestades lapse omapära ning kooli ressursside olemasolu. Vajadusel kaasatakse kohaliku omavalitsuse abi.

Ainetunnid

Klassi- ja aineõpetajad jälgivad õpilaste individuaalset toimetulekut õppesituatsioonis. Esialgse lapse individuaalse arengu toetamise võimalusteks koolis on:

- õppetöö diferentseerimine/modifitseerimine, individualiseerimine klassi tasandil;
- õpilase tunniväline individuaalne abistamine (järelaitamine, konsultatsioonid), klassi- või aineõpetajate poolt;
- koostöö lapsevanemaga, lapsevanema pedagoogiline juhendamine;
- võimetekohase huvitegevuse soovitamine jm;
- olümpiaadide, konkursside ja näituste täiendav ettevalmistamine võimekatel õpilastel;
- õpilaste annete ja aktiivsuse rakendamine kooli esindamisel ja koolielu korraldamisel õpilasesinduse kaudu;
- arenguveestlused.

Klassi tasandil ja ainetunnis toimub toetamine ja jälgimine erinevate raskusastmete ja tasemega ülesannete kaudu. Vajadusel kasutatakse erinevaid lisavahendeid ja lisavõtteid. Vajadusel antakse lisamaterjali või soovitatakse erialast kirjandust.

Aine konsultatsioonid ja järelaitamised on mõeldud nii suuremate tööde eelnevaks ettevalmistuseks kui ka näiteks aitamaks järele lünklike teadmistega õpilast (näiteks on õpilane haiguse tõttu pikalt puudunud).

Õpetajatele on toeks tugimeeskonna põhiliikmed.

Tugiõpe

Tugiõpet rakendatakse õpilasele koheselt järgneval veerandil kui vähemalt kahes aines on veerandi hindeks „puudulik” (2) või „nõrk” (1). Koostöös eripedagoogi, aineõpetaja ja klassijuhatajaga koostatakse õpilasele „Individaalne tugiõppe kava”. Plaan on kolmepoolne õpilane – kool – lapsevanem. Plaan on täitmiseks etteantud perioodiks. Kavale märgitakse iganädalaselt osalemise aeg ja tugiõppe sisu. Tugiõppe lõppedes edastatakse „Individaalne tugiõppe kava“ õpilase HEV koordinaatorile.

Pikapäevarühm

Esimesse klassi tulijatel on soovitatav võtta osa pikapäevarühmast. Pikapäevarühma eesmärgiks on aidata lastel kooli ja kaaslastega kergemini kohaneda; kujundada lastes iseseisva töö harjumusi; abistada õpilasi kodutööde tegemisel; õpetada lastele vastutustunnet; arendada õpilaste sotsiaalseid oskusi; õpetada oskust teistega arvestama (vt. pikapäevarühma töökord). Selleks, et laps saaks astuda pikapäevarühma, tuleb lapsevanemal täita taotlus ja esitada see direktorile.

Vajadusel suunatakse õpilane pikapäevarühma, et abistada kodutööde tegemist pedagoogilise juhendamise järgi. Sellisel juhul teeb kool ettepaneku lapsevanemale, nõustumisel täidab lapsevanem taotluse ja esitab selle direktorile.

Rühmas osalemine on kohustuslik etteantud päevadel.

3.2. II Tasand

Teine tasand hõlmab hariduslike erivajadusi kooli tasandil. Hariduslike erivajaduste täpsustamine toimub tugimeeskonna juhtimisel koostöös klassi- ja aineõpetajatega.

Kui leitakse, et I tasandil olevad tugiteenused pole piisavalt häid tulemusi andnud avatakse õpilasele „Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart”, mille saab eripedagoogi käest.

Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart

Näitab õpilase tugevaid ja arendamist vajavaid külgi (aineõpetajate tähelepanekud ja soovitused); õpilase huvisid ja hobisid, motivatsiooni; sotsiaalseid oskuseid; tunnetustegevust, käitumist, õpioskuseid, emotsionaalset seisundit; rakendatavaid tugiteenuseid ja nende tulemuslikkust. Kaarti täidetakse vähemalt kord aastas, vajadusel iga veerandi lõpus. Vajalik õpiabi rühma jaoks.

Õpiabirühm

Õpiabitunni eesmärgiks on õpioskuste ja -harjumuste arendamine ja täiustamine, õpimotivatsiooni leidmine ja selle hoidmine. Tund arendab ja toetab õpilase õpioskusi, lugemis- ja kirjatehnikat ning matemaatilist loogikat, mis abistavad õpilast ainetundides. Tunnid on korrigeerivuse eesmärgiga ja tunni ülesehitus on mänguline. Tunnis on maksimaalselt 6 õpilast, mis võimaldab individuaalselt läheneda kõigile.

Õpilase suunamisel õpiabirühma alates III klassist on kohustuslik eelnevalt avada „Õpilase individuaalse jälgimise kaart” (HTM määrus „Hariduslike erivajadustega õpilaste klassides ja rühmades õppe ja kasvatuse korraldamise alused ning õpilaste klassi või rühma vastuvõtmise või üleviimise, klassist või rühmast väljaarvamise ning ühe õpilase õpetamisele keskendatud õppe rakendamise tingimused ja kord“ § 18).

I - II klassi õpilased võivad osaleda õpiabi tundides klassijuhataja või lapsevanema ettepanekul, et saada õpioskuste ja –harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

Õpiabi tundide vajaduse otsustab tugimeeskond. Iga pool aasta lõpuks kinnitatakse õpiabirühma nimekiri tugimeeskonna poolt. Õpiabi tunnid on mõeldud õpilastele, kes vajavad tähelepanu, taju, mälu ja mõtlemise treeningut. Samuti võivad need osutada vajalikuks esimeses kooliastmes, kus alles omandatakse õpiharjumused.

Individuaalne õppekava (PGS § 18)

II tasandil saab rakendada õpilasele individuaalset õppekava, kooli või lapsevanema ettepanekul. Sel juhul lähtutakse seadusest, mille rakendamise eeldusena ei ole ettenähtud nõustamiskomisjoni soovitus (PGS § 48).

Individuaalne õppekava koosneb üldosast ja vajadusel ainekavadest. Individuaalse ainekava koostab aineõpetaja, vajadusel kaasatakse teised tugimeeskonna liikmed. Dokument on kätte saadav õppejuhi käest (elektroniline).

Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikes õppekavadest sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, tuleb õpilasele koostada riiklikes õppekavadest sätestatud korras individuaalne õppekava.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel.

Individuaalse õppekava koostamisel on kaasatud kõik osapooled.

3.3. III Tasand

Kolmas tasand hõlmab tegevusi õpilastega pärast täiendavaid uuringuid väljaspool haridusasutust. Täiendavatele uuringutele soovitatakse minna, kui koolis rakendatud tugiteenused pole osutunud tulemuslikuks. Valdavalt toimuvad uuringud meditsiiniuasutuses arstide osavõtul. Tulemuste põhjal saab suunata õpilase nõustamiskomisjoni, individuaalsele õppekavale või erimetoodikat kasutavasse klassi. Nõustamiskomisjoni suunamisel kooli poolt on soovitatav kaasa võtta ka koolipoolne esindaja.

Kõik järgnevad tegevused toimuvad nõustamiskomisjoni soovitusel alusel ning arvestatakse ka koolipoolsete ressursside olemasolu. Vajadusel kaasatakse kohaliku omavalitsuse abi.

4. Lõppsätted

1. Muudatusi „Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamise korda Kostivere Koolis“ tehakse vajadusel enne õppeaasta algust.

2. „Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine Kostivere Koolis“ on Kostivere Kooli õppekava osa (lisa nr 3) ja selle kehtestab direktor. Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.